

ОБҐРУНТУВАННЯ
щодо прийняття постанови НКРЕКП
«Про затвердження Змін до Кодексу систем розподілу»
(щодо реалізації положень статті 25 Закону України
«Про ринок електричної енергії» та порядку організації енергетичного острову)

Відповідно до положень частини третьої статті 6 Закону України «Про ринок електричної енергії», до повноважень Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор), на ринку електричної енергії належать, зокрема, затвердження кодексу систем розподілу.

27.07.2023 набрав чинності Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо відновлення та зеленої трансформації енергетичної системи України» № 3220-ІХ, яким, серед іншого, доповнено статтю 25 Закону України «Про ринок електричної енергії» (далі – Закон) новими частинами 5 – 8, якими надано право виробникам електричної енергії з альтернативних джерел енергії за визначених Законом умов здійснювати електрозабезпечення електроустановок власного споживання або пов'язаних осіб, не пов'язаних з виробництвом електричної енергії, що розташовані з ними на одній земельній ділянці чи земельних ділянках. А також, надано право виробникам електричної енергії, що здійснюють виробництво електричної енергії на когенераційних установках потужністю до 20 МВт, за визначених Законом умов здійснювати електрозабезпечення електроустановок об'єктів критичної інфраструктури, у тому числі й власних.

З метою реалізації зазначених положень Закону НКРЕКП розроблено проєкт змін до Кодексу систем розподілу, якими пропонується врегулювати питання щодо особливостей приєднання:

до електричних мереж виробників електричної енергії з альтернативних джерел енергії електроустановок власного споживання та електроустановок пов'язаних осіб;

до електричних мереж виробників електричної енергії на когенераційних установках потужністю до 20 МВт електроустановок об'єктів критичної інфраструктури, у тому числі власних.

Крім того, відповідними змінами до Кодексу систем розподілу пропонується визначити порядок організації енергетичного острову в електричних мережах операторів систем розподілу як одного з можливих варіантів забезпечення безперебійного функціонування споживачів, зокрема об'єктів критичної інфраструктури, в умовах продовження обстрілів енергетичної інфраструктури російською федерацією та пов'язаної з цим загрози настання надзвичайної ситуації (блекауту) в ОЕС України.

Проєкт постанови 26.09.2023 було схвалено на засіданні НКРЕКП, що проводилось у формі відкритого слухання, та оприлюднено на офіційному вебсайті НКРЕКП з метою отримання зауважень та пропозицій.

За результатом отриманих зауважень та пропозицій 26-30.10.2023 відбулись відкриті обговорення Проєкту постанови, за результатами проведення яких

оформлено Протокол від 30.10.2023 № 110-п/2023, який розміщений на офіційному вебсайті НКРЕКП в мережі Інтернет.

Також листом від 27.11.2023 № 128-06/01-357-НПА Антимонопольний комітет України повідомив про погодження зазначеного Проєкту постанови.

Зважаючи на вищевикладене, Департамент із регулювання відносин у сфері енергетики пропонує прийняти постанову НКРЕКП «Про затвердження Змін до Кодексу систем розподілу».

**Директор Департаменту
із регулювання відносин
у сфері енергетики**

Андрій ОГНЬОВ

**НАЦІОНАЛЬНА КОМІСІЯ, ЩО ЗДІЙСНЮЄ ДЕРЖАВНЕ
РЕГУЛЮВАННЯ У СФЕРАХ ЕНЕРГЕТИКИ
ТА КОМУНАЛЬНИХ ПОСЛУГ
(НКРЕКП)**

ПОСТАНОВА

Київ

№ _____

Про затвердження Змін до
Кодексу систем розподілу

Відповідно до законів України «Про ринок електричної енергії» та «Про Національну комісію, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг» Національна комісія, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг,

ПОСТАНОВЛЯЄ:

1. Затвердити Зміни до Кодексу систем розподілу, затвердженого постановою Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг, від 14 березня 2018 року № 310, що додаються.

2. Ця постанова набирає чинності з дня, наступного за днем її оприлюднення на офіційному вебсайті Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг.

Голова НКРЕКП

Костянтин УЩАПОВСЬКИЙ

ЗАТВЕРДЖЕНО

Постанова Національної комісії,
що здійснює державне
регулювання у сферах енергетики
та комунальних послуг

№ _____

Зміни до Кодексу систем розподілу

1. У пункті 2.1 розділу II:

1) після абзацу двадцять восьмого доповнити новим абзацом двадцять дев'ятим такого змісту:

«ізолюваний (острівний) режим – незалежна робота всієї або частини електричної мережі оператора системи розподілу, що ізолювана внаслідок від'єднання від об'єднаної енергетичної системи України, та має принаймні одну генеруючу одиницю або УЗЕ, що видає потужність в цю електричну мережу оператора системи розподілу або її частину та регулює частоту та напругу;».

У зв'язку з цим абзаци двадцять дев'ятий – сімдесят перший вважати відповідно абзацами тридцятим – сімдесят другим;

2) після абзацу п'ятдесятого доповнити новим абзацом п'ятдесят першим такого змісту:

«організований енергетичний острів – електрична мережа оператора системи розподілу або її частина з приєднаними до неї електроустановками користувачів та генеруючими об'єктами виробників/обладнанням оператора УЗЕ, що може бути виокремлена від об'єднаної енергосистеми за допомогою засобів автоматики для роботи в ізолюваному (острівному) режимі при виникненні надзвичайних ситуацій в ОЕС України;».

У зв'язку з цим абзаци п'ятдесят перший – сімдесят другий вважати відповідно абзацами п'ятдесят другим – сімдесят третім.

2. У главі 4.1 розділу IV:

1) пункт 4.1.7 доповнити новими абзацами такого змісту:

«До електричних мереж виробника електричної енергії з альтернативних джерел енергії (а з використанням гідроенергії – лише мікро-, міні- та малими гідроелектростанціями) з метою електрозабезпечення електроустановок споживача мають право приєднуватися:

електроустановки власного споживання, не пов'язані з виробництвом електричної енергії, що розташовані з ними на одній земельній ділянці чи земельних ділянках, що мають спільні між собою межі, електричними мережами внутрішнього електрозабезпечення;

електроустановки пов'язаних осіб, що розташовані з ними на одній земельній ділянці чи земельних ділянках, що мають спільні між собою межі (за

умови відсутності встановлених на об'єктах таких пов'язаних осіб генеруючих установок).

До електричних мереж виробника електричної енергії, що здійснює виробництво електричної енергії на когенераційних установках потужністю до 20 МВт, з метою електрозабезпечення електроустановок об'єктів критичної інфраструктури мають право приєднуватися:

електроустановки власних об'єктів критичної інфраструктури мережами внутрішнього електрозабезпечення;

електроустановки об'єктів критичної інфраструктури інших суб'єктів господарювання за погодженням з органами місцевого самоврядування (за умови відсутності встановлених на таких об'єктах критичної інфраструктури генеруючих установок).

Організація комерційного обліку спожитої та виробленої електричної енергії здійснюється згідно з вимогами Кодексу комерційного обліку.

Приєднання (підключення) електроустановок замовників від електричних мереж виробників електричної енергії, у випадках не передбачених цим Кодексом, заборонено.

Будівництво електричних мереж, що з'єднують електроустановки, призначені для виробництва електричної енергії, та електроустановки, призначені для споживання електричної енергії, у випадках, передбачених цим пунктом, (далі – внутрішні мережі електрозабезпечення між виробником та споживачем) здійснюється відповідним ініціатором згідно з розробленою проектною документацією.

Проектна документація на будівництво внутрішніх мереж електрозабезпечення між виробником та споживачем має передбачати, у тому числі вимоги щодо:

улаштування технічних засобів щодо автоматичного відокремлення внутрішніх електричних мереж таких споживачів від електричних мереж ОСР у разі здійснення їх електрозабезпечення безпосередньо від електричних мереж виробника електричної енергії. Допускається відокремлення власних електроустановок від мереж оператора системи шляхом їх пломбування оператором системи у відключеному стані;

забезпечення комерційного обліку спожитої та виробленої електричної енергії відповідно до вимог Кодексу комерційного обліку.

Про факт завершення робіт з будівництва внутрішніх мереж електрозабезпечення між виробником та споживачем виробник повідомляє ОСР шляхом направлення повідомлення довільної форми, додатком до якого є розроблена проектна документація, згідно з якою здійснювалось будівництво внутрішніх мереж електрозабезпечення між виробником та споживачем. ОСР згідно з вимогами Правил роздрібного ринку електричної енергії протягом п'яти робочих днів з дати отримання від виробника повідомлення про завершення будівництва внутрішніх мереж електрозабезпечення між виробником та споживачем має ініціювати внесення змін до паспортів точок розподілу, що є додатками до договорів про надання послуг з розподілу електричної енергії, укладених із виробником та відповідним споживачем, інших додатків до

договорів, де має відображатися відповідна інформація, а також ініціювати укладення (підписання) із споживачем положень та інструкцій, що деталізують їх взаємодію щодо диспетчерського (оперативно-технологічного) управління.

Відповідальність за підключення до електричних мереж виробника лише електроустановок споживачів, визначених у цьому пункті, а також за технічний стан та організацію експлуатації внутрішніх мереж електрозабезпечення між виробником та споживачем покладається на виробника електричної енергії.

Відповідальність за якість електричної енергії, отриманої споживачем внутрішніми мережами несе виробник електричної енергії, до якого приєднані електроустановки споживача.

Порядок обліку та продажу електричної енергії, виробленої такими об'єктами електроенергетики, визначаються в Кодексі комерційного обліку електричної енергії та Правилах роздрібного ринку електричної енергії відповідно.»;

2) доповнити новим пунктом такого змісту:

«4.1.42. З метою забезпечення сталого й надійного електрозабезпечення споживачів, зокрема об'єктів критичної інфраструктури, при виникненні надзвичайних ситуацій в ОЕС України ініціатор організації енергетичного острова (далі – Ініціатор) має право звернутись до ОСР для організації енергетичного острова в порядку, визначеному главою 10.9 розділу X цього Кодексу.

Ініціатором має право бути місцевий орган виконавчої влади/орган місцевого самоврядування, виробник електричної енергії на розподіленій генерації, оператор УЗЕ, ОСР, інша юридична особа.

ОСР на договірних засадах забезпечує здійснення організаційних та технічних заходів, необхідних для організації енергетичного острова, вартість якої визначається згідно з кошторисом (який є невід'ємною частиною відповідної проектної документації), у термін, визначений відповідно до вимог нормативних документів, що визначають строки проектування та будівництва.

Фінансування робіт з проектування, будівництва, реконструкції та/або технічного переоснащення електроустановок об'єктів системи розподілу, що беруть участь в енергетичному острові, здійснюється Ініціатором, якщо інше не визначено відповідним договором, у тому числі багатостороннім.

ОСР має право включити до інвестиційної програми в установленому порядку виконання робіт з автоматизації власних існуючих електричних мереж з метою електрозабезпечення об'єктів критичної інфраструктури в енергетичному острові в обсязі не більше 5 точок автоматизації на один енергетичний острів на загальну суму для всіх енергетичних островів на календарний рік, що не перевищує 1 % від інвестиційної програми на відповідний рік.

Вартість робіт з автоматизації існуючих електричних мереж ОСР з метою електрозабезпечення об'єктів критичної інфраструктури в енергетичному острові, які включені ОСР до інвестиційної програми в установленому порядку, вилучаються з вартості здійснення організаційних та технічних заходів,

необхідних для організації енергетичного острову, яка підлягає сплаті Ініціатором згідно з відповідним договором ОСР.».

3. Розділ X доповнити новою главою такого змісту:

«10.9. Організація енергетичного острову

10.9.1. З метою організації енергетичного острову Ініціатор звертається до ОСР із відповідною заявою, до якої додається інформація та матеріали щодо основних характеристик генеруючих установок виробника/обладнання оператора УЗЕ та можливості тривалої роботи генеруючих установок/обладнання УЗЕ в ізольованому (острівному) режимі, а також узгоджений місцевим органом виконавчої влади/органом місцевого самоврядування перелік споживачів, зокрема об'єктів критичної інфраструктури, електроживлення яких має бути забезпечене у пріоритетному порядку в разі виникнення надзвичайних ситуацій в ОЕС України.

Генеруючі установки такого виробника/обладнання оператора УЗЕ мають бути здатними до тривалої роботи після перемикання на живлення власних потреб та визначеного переліку споживачів в ізольованому (острівному) режимі із забезпеченням регулювання активної та реактивної потужності, частоти, забезпечення якості електроенергії та напруги в організованому енергетичному острові.

Виробник електричної енергії/оператор УЗЕ забезпечує відпуск електричної енергії в мережі ОСР в межах заявлених основних характеристик (параметрів) власного обладнання із дотриманням показників якості електричної енергії, визначених державними стандартами.

ОСР забезпечує дотриманням показників якості електричної енергії, визначених державними стандартами, для споживачів, що входять до організованого енергетичного острову.

Виробник електричної енергії/оператор УЗЕ, ОСР, споживачі несуть відповідальність за недотримання показників якості електричної енергії у власних електричних мережах під час роботи в енергетичному острові.

Перелік споживачів визначається виходячи з:

потужності, споживання якої може бути забезпечено відповідною розподіленою генерацією/УЗЕ;

місцерозташування споживачів відносно об'єкта генерації;

схеми електричних мереж ОСР на відповідній території.

У разі необхідності ОСР має право запитувати у виробника/оператора УЗЕ додаткову інформацію та матеріали.

10.9.2. ОСР на основі наданої Ініціатором інформації не пізніше 10 робочих днів, починаючи з наступного робочого дня від дати реєстрації відповідної заяви, або 20 робочих днів у разі погодження з ОСП (якщо потужність генеруючих установок/обладнання УЗЕ перевищує 5 МВт) безоплатно видає Ініціатору технічні умови, які містять вимоги до електроустановок ОСР, виробника електричної енергії та, у разі необхідності, споживача (об'єкта критичної

інфраструктури), виконання яких необхідне для забезпечення організації енергетичного острову.

ОСР має право відмовити в здійсненні організаційних та технічних заходів, необхідних для організації енергетичного острову, із наданням належних обґрунтувань у разі, якщо генеруючі установки виробника/обладнання оператора УЗЕ технічно не спроможні забезпечити надійну та безперебійну роботу в ізолюваному (острівному) режимі з дотриманням показників якості електричної енергії.

10.9.3. Стороною, відповідальною за проектування, є Ініціатор. Завдання на проектування має бути розроблене Ініціатором відповідно до наданих ОСР технічних умов. ОСР на запит сторони, відповідальної за проектування, або проектної організації має надавати всі необхідні для проектування дані.

Проектно-кошторисна документація розробляється окремими частинами (томами) для мереж виробника/оператора УЗЕ, мереж ОСР та, у разі необхідності, споживача (об'єкта критичної інфраструктури).

Сторона, відповідальна за проектування, забезпечує узгодження з ОСР та іншими заінтересованими сторонами проектної документації.

ОСР безкоштовно забезпечує розгляд та погодження проектної документації згідно з вимогами глави 4.6 розділу IV цього Кодексу.

Проектно-кошторисна документація повинна бути виконана з врахуванням, зокрема таких вимог:

1) автоматичне чи в іншому порядку (за узгодженням між Ініціатором та ОСР) відокремлення від об'єднаної енергосистеми для роботи в ізолюваному (острівному) режимі при виникненні надзвичайних ситуацій в ОЕС України та повторна синхронізація;

2) забезпечення виробником електричної енергії/оператором УЗЕ показників якості електричної енергії, визначених державними стандартами та відповідними проектними рішеннями, в точці приєднання до електричних мереж ОСР під час роботи в режимі енергетичного острову;

3) наявність достатнього діапазону регулювання потужності джерела живлення для забезпечення статичної та динамічної стійкості енергетичного острову для всіх можливих режимів роботи;

4) розрахунок уставок та режиму роботи РЗА для роботи ділянки мережі в ізолюваному режимі. При їхній відмінності від режиму роботи в складі ОЕС України повинна бути передбачена автоматична зміна уставок РЗА при переході в ізолюваний режим.

10.9.4. Після узгодження проектної документації сторони укладають договір про здійснення організаційних та технічних заходів, необхідних для організації енергетичного острову.

Істотними умовами такого договору мають бути:

терміни виконання робіт з нового будівництва, реконструкції та технічного переоснащення електроустановок об'єктів системи розподілу, електроустановок виробника електричної енергії/оператора УЗЕ та, за необхідності, споживача (об'єкта критичної інфраструктури) тощо;

сторони, відповідальні за виконання робіт з нового будівництва, реконструкції та технічного переоснащення електроустановок об'єктів системи розподілу, електроустановок виробника електричної енергії/оператора УЗЕ та, за необхідності, споживача (об'єкта критичної інфраструктури) тощо;

відповідальність сторін за невиконання зобов'язань за цим договором;

вартість здійснення організаційних та технічних заходів, необхідних для організації енергетичного острова;

порядок та способи сплати вартість здійснення організаційних та технічних заходів, необхідних для організації енергетичного острова.

10.9.5. Будівельні роботи з нового будівництва, реконструкції та технічного переоснащення електроустановок об'єктів системи розподілу виконуються ОСР або залученими ним спеціалізованими організаціями та/або фізичними особами-підприємцями, які мають право на виконання цих робіт, відповідно до проектно-кошторисної документації, один примірник якої надається ОСР Ініціатором.

Будівельні роботи з нового будівництва, реконструкції та технічного переоснащення електроустановок виробника електричної енергії/оператора УЗЕ та, за необхідності, споживача (об'єкта критичної інфраструктури) виконуються балансоутримувачем таких електроустановок або залученими ним спеціалізованими організаціями та/або фізичними особами-підприємцями, які мають право на виконання цих робіт, відповідно до проектно-кошторисної документації.

10.9.6. Про факт завершення робіт у власних електричних мережах ОСР повідомляє Ініціатора шляхом направлення повідомлення у довільній формі.

Факт завершення здійснення організаційних та технічних заходів, необхідних для організації енергетичного острова, підтверджується наданим ОСР Ініціатору письмового повідомленням у довільній формі.

10.9.7. ОСР спільно з виробником електричної енергії/оператором УЗЕ розробляють положення та інструкції, що деталізують їх взаємодію щодо виокремлення в енергетичний острів у випадку виникнення надзвичайної ситуації в ОЕС України та повторну синхронізацію.».

4. Розділ XII доповнити новим пунктом такого змісту:

«12.19. ОСР протягом 10 робочих днів з дня завершення здійснення організаційних та технічних заходів, необхідних для організації енергетичного острова відповідно до глави 10.9 розділу X цього Кодексу, надає Регулятору, центральному органу виконавчої влади, що забезпечує формування та реалізацію державної політики в електроенергетичному комплексі, центральному органу

виконавчої влади, що реалізує державну політику у сфері нагляду (контролю) в галузі електроенергетики, та ОСП детальну інформацію та документи про організований в його електричних мережах енергетичний острів, зокрема щодо Ініціатора, адреси і потужності виробників електричної енергії/операторів УЗЕ, кількості та категорії споживачів (побутові, непобутові, об'єкти критичної інфраструктури).».

Директор Департаменту
із регулювання відносин
у сфері енергетики

Андрій ОГНЬОВ